

# Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

**Stichting** Pensioenfonds astellas



Versie November 2022

## Inhoud

<b>1</b>	<b>Inleiding</b> .....	<b>2</b>
<b>2</b>	<b>Visie en overtuigingen maatschappelijk verantwoord beleggen</b> .....	<b>2</b>
2.1	MVB visie	2
2.2	MVB overtuigingen	2
2.3	MVB ambitie	3
<b>3</b>	<b>(Inter)nationale beleidskaders</b> .....	<b>4</b>
3.1	Global Compact	4
3.2	OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen	4
3.3	IMVB covenant	4
3.4	Sanctiewet	5
3.5	Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)	5
<b>4</b>	<b>ESG thema's</b> .....	<b>5</b>
<b>5</b>	<b>Beleidsdoelstellingen</b> .....	<b>6</b>
5.1	ESG-risicobeheersing	6
5.2	Due diligence onderzoek	7
5.3	Overige (maatschappelijke) doelstellingen	7
<b>6</b>	<b>MVB-instrumenten</b> .....	<b>7</b>
6.1	Uitsluitingsbeleid	8
6.2	Betrokkenheidsbeleid	8
6.3	ESG-integratie	9
6.4	Impactbeleggingen	10
<b>7</b>	<b>Transparantie en verantwoording</b> .....	<b>10</b>
<b>8</b>	<b>Monitoring en evaluatie van beleid</b> .....	<b>10</b>
8.1	Monitoring	10
8.2	Evaluatie	11

## 1 Inleiding

Dit document beschrijft het beleid van Pensioenfonds Astellas (hierna: het fonds) op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB beleid). Daarbij houdt het fonds binnen het beleggingsbeleid rekening met duurzaamheidsfactoren, ook wel Environment, Social en Governance (ESG) factoren. Het beleid is een levend document en geldt voor de lange termijn. Concreet betekent dit dat in dit document ambities zijn uitgesproken waarbij nog niet alle ambities volledig gerealiseerd zijn. Waar dit het geval is, is dit expliciet toegelicht.

Bij de totstandkoming van het beleid heeft het fonds rekening gehouden met de uitkomsten van een deelnemersonderzoek. Hieruit blijkt dat verreweg de meeste deelnemers verantwoord beleggen belangrijk vinden en het een verantwoordelijkheid van het pensioenfonds vinden om bij de beleggingen rekening te houden met de gevolgen voor mens en milieu. Het fonds vindt het belangrijk om breed draagvlak te creëren onder de deelnemers voor het gevoerde beleid. De uitkomsten van het deelnemersonderzoek (zie bijlage 1) laten zien dat er ook een duidelijke opdracht op het gebied van de communicatie over het MVB beleid ligt. Een belangrijk onderdeel hiervan is het bieden van transparantie over de uitvoering van het beleid op de website. Het fonds toetst het beleid periodiek bij de deelnemers, onder meer ten aanzien van de gekozen ambities en duurzaamheidsthema's.

Eind 2021 zijn er discussies geweest over het zelfstandig voortbestaan van het fonds. Dit heeft ertoe geleid dat in 2022 een traject is opgestart met als doel om de huidige en toekomstige aanspraken op relatief korte termijn onder te brengen bij een APF. De verwachte horizon van het pensioenfonds is daarmee beperkt. Dit zorgt ervoor dat dit MVB beleid nog niet volledig is geïmplementeerd. Het fonds kiest ervoor om gegeven de verwachte beperkte horizon (implementatie)kosten van nieuw beleid zoveel mogelijk te voorkomen. Indien het fonds alsnog zelfstandig door gaat, dan zal de implementatie van dit MVB beleid verder worden opgepakt.

## 2 Visie en overtuigingen maatschappelijk verantwoord beleggen

### 2.1 MVB visie

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een belangrijk onderdeel van de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Het fonds beschouwt het behalen van financieel rendement als zijn belangrijkste doelstelling, maar wel binnen de kaders van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid. Daarbij is het fonds ervan overtuigd, dat duurzaamheidsfactoren niet alleen bijdragen aan het reduceren van beleggingsrisico's, maar ook kunnen worden gebruikt om beleggingskansen te identificeren. Gegeven de eigen omvang heeft het fonds niet de ambitie om voorloper te zijn ten aanzien van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Het fonds neemt de wettelijke eisen als startpunt voor het beleid, maar zet daarbovenop extra stappen, op basis van eigen overtuigingen, ambities en doelstellingen.

### 2.2 MVB overtuigingen

Het pensioenfonds heeft onderstaande overtuigingen ten aanzien van het MVB-beleid en past deze zoveel mogelijk toe bij de vormgeving en implementatie van het beleid:

### *Overtuigingen*

- Bij het voeren van het MVB-beleid speelt de maatschappelijke verantwoordelijkheid een belangrijke rol en wenst het fonds niet in ondernemingen te beleggen die naar de mening van het fonds maatschappelijk onwenselijk gedrag en/of ongewenste activiteiten laten zien. Op de korte termijn kunnen deze beleggingskeuzes leiden tot (beperkte) afwijkingen ten opzichte van de brede markt. Het fonds maakt deze keuzes weloverwogen, accepteert de eventuele beleggingsconsequenties en is hierover transparant naar de deelnemers;
- Het fonds is ervan overtuigd dat de toepassing van ESG-integratie op de lange termijn positieve invloed heeft op het rendements- en risicoprofiel van de verschillende beleggingscategorieën. Daarom bepaalt het fonds per beleggingscategorie hoe en in welke mate de investment belief “passief, tenzij” in lijn gebracht kan worden met de overtuiging t.a.v. ESG-integratie;
- Het fonds is ervan overtuigd dat zij als aandeelhouder het ondernemingsgedrag positief kan beïnvloeden, door middel van het uitoefenen van stemrecht en het aangaan van een dialoog. Het voeren van een betrokkenheidsbeleid zal maximaal effectief zijn wanneer collectiviteit en schaal worden opgezocht. Daarom streeft het ernaar via samenwerking met andere marktpartijen hieraan invulling te geven en erover te rapporteren;
- Het fonds ziet klimaatverandering als een belangrijk risico voor zowel de deelnemers als voor het beleggingsresultaat. Daarom zal het fonds nader onderzoek doen of en hoe het een bijdrage kan leveren aan de reductie van de mondiale CO<sub>2</sub>-uitstoot, bijvoorbeeld door het beperken van de CO<sub>2</sub>-uitstoot van de beleggingen of door een bijdrage te leveren aan de financiering van de klimaattransitie.

### **2.3 MVB ambitie**

De ontwikkelingen op het vlak van MVB gaan snel. Dit wordt enerzijds gedreven door wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, anderzijds door innovatie in de markt voor beleggingsoplossingen. Het fonds wenst nadrukkelijk stappen te zetten om de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille te verbeteren. Bij de selectie van nieuwe beleggingsoplossingen (categorieën en fondsen) vormen MVB-aspecten altijd integraal onderdeel van het besluitvormingsproces. Het fonds geeft duidelijke MVB-kaders mee bij de zoektocht naar nieuwe beleggingsoplossingen, maar beoordeelt beleggingen ook op andere aspecten, waaronder kosten, rendementsverwachtingen en andere relevante criteria.

Het fonds streeft naar een beleggingsportefeuille die betere duurzaamheidskenmerken heeft dan de brede marktindex, binnen geldende financiële doelstellingen. Waar mogelijk zullen daarom duurzaamheidsdoelstellingen worden meegegeven aan de aangestelde vermogensbeheerders. Omdat het fonds in beperkte mate zelf direct belegt, maar dit veelal via beleggingsfondsen doet, zijn deze doelstellingen onderdeel van het selectie- en evaluatieproces van deze beleggingsfondsen.

Daarnaast wil het fonds de invloed die het als belegger heeft, positief aanwenden. Dit zoveel mogelijk in samenwerkingsverband met andere marktpartijen, zoals de fiduciair adviseur en de aangestelde vermogensbeheerders. Ten slotte heeft het fonds zich gecommitteerd aan de uitgangspunten van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen convenant (IMVB-convenant) dat is afgesloten tussen overheid, NGO's en de pensioensector. Hierbij staan de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen centraal.

### 3 (Inter)nationale beleidskaders

Voor beoordeling van maatschappelijk wenselijk en onwenselijk ondernemingsgedrag vormen de principes van het VN Global Compact (2000), de OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO richtlijnen) en de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' (UNGP's) het toetsingsraamwerk. Daarnaast hanteert het fonds de Nederlandse Sanctiewetgeving (1977) voor beoordeling van onacceptabel gedrag van staten.

#### 3.1 Global Compact

Het Global Compact is een niet-bindend pact van de Verenigde Naties om bedrijven wereldwijd aan te moedigen een duurzaam en sociaal verantwoord beleid te voeren en verslag uit te brengen over de uitvoering ervan. Het Global Compact heeft betrekking op de volgende vier hoofdthema's:

1. Mensenrechten
2. Arbeidsnormen
3. Milieu
4. Anti-corruptie

Het Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (bijlage 2). Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, principes van de International Labour Organisation (ILO), de Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling en VN conventie tegen corruptie. Het Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedsfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

#### 3.2 OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's van Global Compact ook nog de volgende thema's:

1. Consumentenbelangen
2. Wetenschap en technologie
3. Mededinging
4. Belastingen.

De UNGP's vormen een nadere uitwerking van de wijze waarop het thema mensenrechten door staten en multinationale ondernemingen verder in beleid en proces dient worden geborgd.

#### 3.3 IMVB convenant

De Nederlandse overheid heeft de OESO-richtlijnen met betrekking tot internationaal maatschappelijk verantwoord beleggen ondertekend. Om dit tot uitvoer te brengen, heeft de overheid ervoor gekozen om via convenanten per sector deze richtlijnen te laten invullen. Het pensioenfonds is ondertekenaar van het convenant voor de pensioensector. Dit IMVB-convenant heeft ten doel om de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (de richtlijnen) en de bijbehorende Guiding Principles on Business and Human Rights (de UNGPs) op verschillende niveaus in het beleggingsbeleid te verankeren en transparantie te bieden over de voortgang van de implementatie door ondertekenaars. Het convenant is in 2018 opgesteld en afgesloten voor 4 jaar, eindigend per eind 2022.

### 3.4 Sanctiewet

Het toetsingsraamwerk voor het gedrag van staten wordt gevormd door de Nederlandse sanctiewet (1977) die specifieke verplichtingen geeft aan pensioenfondsen waar het gaat om het naleven van sanctiemaatregelen. Sanctiemaatregelen worden ingezet als reactie op schendingen van het internationale recht of van mensenrechten door regimes die rechtstatelijke en democratische beginselen niet eerbiedigen. De door ons aangestelde vermogensbeheerders dienen te waarborgen dat zij niet beleggen in staatsobligaties uitgegeven door landen waartegen een wapenembargo is uitgevaardigd, of in staatsbedrijven van landen waartegen internationale sancties zijn uitgevaardigd. De Nederlandse Sanctiewet kijkt naar zowel de EU Sanctielijsten als ook de VN Sanctielijsten.

### 3.5 Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

In 2018 heeft de Europese Commissie het EU Actieplan voor Duurzame Financiering gepubliceerd. Hiermee wil de Europese Commissie de 'vergroening' van de economie stimuleren, onder andere door nieuwe wet- en regelgeving. Eén van de deelplannen gaat over Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze regels gelden voor financiële instellingen. Dat zijn vermogensbeheerders en verzekeringsmaatschappijen, maar ook pensioenfondsen worden gezien als aanbieders van een financieel product.

Op grond van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) moeten financiële instellingen rapporteren over hoe wordt omgegaan met de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op mens, milieu en samenleving. Omdat het pensioenfonds zich niet heeft geïdentificeerd als SFDR 'artikel 8' of 'artikel 9' en ten aanzien van Artikel 4 SFDR heeft gekozen voor de 'opt out' zijn er geen verplichte rapportages. Deze keuze is mede gemaakt vanwege de eerder genoemde verwachte beperkte horizon en de wens om op dit moment geen onnodige kosten te maken. Indien het pensioenfonds alsnog zelfstandig door zal gaan, dan zal het pensioenfonds deze keuze heroverwegen.

## 4 ESG thema's

Het aantal thema's waarop het MVB-beleid van toepassing kan zijn is groot, daarom kiest het fonds ervoor binnen het beleid extra nadruk te leggen op een aantal maatschappelijke (ESG) thema's. Deze thema's zijn relevanter dan andere ESG-thema's omdat zij aansluiten bij aandachtgebieden van de sponsor, van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden, internationale normenkaders zoals het VN Global Compact, hoog-risico sectoren volgend uit ESG materialiteitsanalyses, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de VN en de speerpunten van de toezichthouder.

Aan de hand van bovenstaande invalshoeken heeft het fonds bepaald dat onderstaande thema's centraal worden gesteld in de uitvoering van het beleid:

- **Klimaatverandering:** ondernemingen en landen die oplossingen bieden of risico's lopen in relatie tot klimaatverandering of kansen benutten als gevolg van klimaatverandering;
- **Gezondheid:** ondernemingen of landen die activiteiten ontplooiën met het oog op goede gezondheid en welzijn voor iedereen.

Daarnaast wordt in het beleid aandacht gegeven aan de volgende thema's, die voortvloeien uit de internationale normkaders:

- **Mensenrechten:** ondernemingen die mensenrechten-principes van VN Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Arbeidsnormen:** ondernemingen die arbeidsnormen-principes van VN Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Milieu:** ondernemingen die milieunormen van VN Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Anti-corruptie:** ondernemingen die anti-corruptienormen van VN Global Compact & OESO-richtlijnen schenden.

Door extra nadruk te leggen op deze thema's sluit het beleid aan bij de wensen van de deelnemers en de eisen die voortvloeien uit de wettelijke kaders. Hiermee wordt tevens in lijn met het IMVB convenant gehandeld.

De periodieke screening van de portefeuille op ESG-risico's (zie hierna) kan aanleiding zijn om de gekozen thema's te herijken of nader in te vullen.

## 5 Beleidsdoelstellingen

Wij streven de volgende doelstellingen na met de uitvoering van ons MVB-beleid.

### 5.1 ESG-risicobeheersing

Het fonds streeft via het MVB-beleid naar ESG-risicobeheersing door toepassing van een selectiebeleid, waarbij wij van aangestelde vermogensbeheerders verlangen dat:

- ondernemingen die internationale normen schenden zijn uitgesloten van het beleggingsuniversum;
- ondernemingen die controversiële wapens produceren zijn uitgesloten van het beleggingsuniversum;
- ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van tabaksproducten zijn uitgesloten van het beleggingsuniversum
- de beheerder de Principles for Responsible Investing (PRI) heeft ondertekend;
- vermogensbeheerders een stem- en engagementbeleid toepassen en hierover rapporteren;

Het fonds ziet erop toe dat dit gebeurt door jaarlijks de aangestelde managers te monitoren op bovenstaande eisen.

De wijze waarop beleggingsproducten op duurzaamheidskenmerken kunnen worden beoordeeld is door implementatie van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) gestandaardiseerd. Het fonds streeft ernaar de beleggingsportefeuille voor een zo groot mogelijk deel uit 'artikel 8 of 9 classificaties' te laten bestaan. Hiertoe meet het fonds door de tijd heen, met als doel een positieve trend te realiseren.

## 5.2 Due diligence onderzoek

Voor borging van de OESO-richtlijnen maakt het fonds gebruik van het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers. Dit betekent dat de ondernemingen die zich de beleggingsportefeuille bevinden jaarlijks worden getoetst aan betreffende richtlijnen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de fiduciair adviseur en dekt alle holdings in aandelen en obligaties van de ondernemingen die zich (direct of indirect) in de portefeuille bevinden. Het fonds verwacht van de aangeestelde vermogensbeheerders en van de ondernemingen waarin het belegt dat zij conform deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken. Met deze screening van de beleggingsportefeuille identificeert het fonds (potentiële) negatieve impacts op samenleving en milieu. Daarbij prioriteren wij de meest ernstige negatieve impacts ten minste op basis van: *ernst*, *schaal* en *onomkeerbaarheid*. Hiervoor maakt het fonds gebruik van een classificatiesysteem voor veroorzaakte negatieve impact (0 t/m 5), waarbij de meest negatieve impact (categorie 4 en 5) nader wordt betrokken in het onderzoek. Voor het due diligence onderzoek rond negatieve impact wordt gebruik gemaakt van analyses van gespecialiseerde dienstverlener Sustainalytics. Het fonds ziet erop toe dat het deze due diligence screening ten minste jaarlijks van de fiduciair ontvangt.

Het fonds verankert het due diligence onderzoek in de bestuurlijke cyclus door de uitkomsten van het onderzoek ten minste jaarlijks in de beleggingscommissie en het bestuur te evalueren. Hierbij toetst het fonds of de bestaande beleidsuitgangspunten en normstelling ten aanzien van schendingen in de portefeuille nog volstaan. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar de effectiviteit van de ingezette beleidsopties van dialoog met manager over borging van de richtlijnen. Het fonds stelt op deze wijze jaarlijks vast of de toegepaste beleidsopties voldoende effectief zijn en stuurt bij waar nodig. Ten aanzien van dialoog met manager gaat speciale aandacht uit naar de bijdrage die het beleid levert aan verbeterde herstel- en verhaalmogelijkheden van negatieve impact voor gedupeerden. Op deze manier beheerst het fonds de risico's voortvloeiend uit ESG-kenmerken en stuurt bij wanneer nodig.

## 5.3 Overige (maatschappelijke) doelstellingen

De doelstellingen op de in hoofdstuk 4 benoemde speerpuntthema's zullen in een later stadium nader worden geconcretiseerd. Hierbij onderzoekt het fonds doelstellingen rond ESG-scores van beleggingsportefeuilles, CO<sub>2</sub>-uitstoot van beleggingsportefeuilles en eventuele andere relevante duurzaamheidskenmerken. Daarnaast zal nader worden onderzocht op welke wijze het thema 'Gezondheid' nader invulling kan worden gegeven, waarbij het fonds zich beseft dat dit thema zich mogelijk minder leent voor concrete portefeuilledoelstellingen.

## 6 MVB-instrumenten

Bij de selectie van nieuwe beleggingsoplossingen vormen MVB-aspecten altijd een belangrijk criterium, waarbij wordt beoordeeld op welke wijze deze bijdragen aan de MVB-doelstellingen van het fonds. Deze beoordeling ten aanzien van MVB wordt meegewogen met andere aspecten, zoals kosten, rendementsverwachtingen en andere relevante criteria. Bij de invulling van een beleggingscategorie via beleggingsfondsen kan het zijn dat de beschikbare fondsopties niet 100% aansluiten bij de uitgangspunten en doelstellingen van het MVB-beleid. In dat geval zal het fonds de oplossing kiezen die dicht hierop aansluit. Voor de implementatie van het MVB-beleid zet het fonds via het selectiebeleid de volgende instrumenten in:



1. **Uitsluitingsbeleid.** Het beleggingsfonds dient een uitsluitingsbeleid toe te passen. Hiermee borgt het fonds de normatieve ondergrens en ESG-risico's;
2. **Betrokkenheidsbeleid.** Het fonds voert een indirect betrokkenheidsbeleid door selectie van vermogensbeheerders die aantoonbaar een engagement- en stembeleid voeren en hierover rapporteren. Hiermee voldoet het fonds aan de wettelijk eisen van SRDII-wetgeving.
3. **ESG-integratie.** Het fonds zal bij voorkeur ESG-beleggingsoplossingen kiezen waarbij duurzaamheidsaspecten zijn geïntegreerd in de beleggingsbeslissing als het past binnen de risico-rendementseisen. Het fonds zet ESG-integratie in om beleggingsrisico's te beheersen en kansen te benutten.
4. **Impactbeleggen.** Het fonds zal binnen traditionele beleggingscategorieën beleggingsoplossingen selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan de door het fonds gekozen thema's.

### 6.1 Uitsluitingsbeleid

Het fonds zet een uitsluitingsbeleid in om maatschappelijk onwenselijk gedrag of maatschappelijk onwenselijke producten van de beleggingsportefeuille te weren. Het beleid is van toepassing op alle beleggingscategorieën. Omdat het fonds voornamelijk belegt in beleggingsfondsen is een eigen uitsluitingsbeleid niet altijd toepasbaar op deze beleggingen, maar beoordeelt het fonds bij de selectie van nieuwe beleggingsfondsen in welke mate het toegepaste uitsluitingsbeleid overeenkomt met de eigen uitgangspunten.

Pensioenfondsen Astellas sluit uit op basis van de volgende criteria:

- Ondernemingen die op structurele en grove wijze mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptienormen schenden.
- Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, waaronder clusterprojectielen, anti-persoonsmijnen, chemische-, biologische- en nucleaire wapens;
- Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van tabaksproducten (daar deze sector al jaren lang systematisch gezondheid ondermijnt);
- Ondernemingen die een belangrijk deel van de omzet (>30%) halen uit de delving van thermische kolen;
- Landen en ondernemingen waartegen een wapenembargo is uitgevaardigd.

Het fonds realiseert zich, dat het uitsluitingsbeleid een keuze is, die op korte termijn kan leiden tot afwijkingen ten opzichte van de brede markt. Het betreft hier echter een weloverwogen beslissing, waarbij we de eventuele beleggingsconsequenties (in termen van risico en rendement) accepteren, waarover we transparant zullen rapporteren aan onze deelnemers.

### 6.2 Betrokkenheidsbeleid

Uit de Europese Shareholder Right Directive II (SRDII) volgt dat het fonds in beleid vastlegt en publiceert hoe het zich als betrokken aandeelhouder opstelt. Dit doen wij enerzijds door het aangaan van dialoog met ondernemingen waarin we beleggen, dit noemen we engagement. Anderzijds doen we dit door het stemmen van de aandeelhoudersrechten tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Wij doen jaarlijks op onze website verslag van de uitvoering van dit beleid. De SRDII is in 2019 vastgelegd in Nederlandse wetgeving, waarvan de Wet Financieel Toezicht 5:87c en 5:87d voor ons het meest relevant zijn.

Gegeven onze omvang belegt het fonds niet zelf direct in aandelen, maar via beleggingsfondsen die beheerd worden door gespecialiseerde vermogensbeheerders. Als participant van een beleggingsfonds is het fonds niet de juridische eigenaar van de aandelen die het beleggingsfonds aanhoudt en kan het geen eigen stembeleid toepassen. Het stembeleid van de vermogensbeheerder is dan ook van toepassing op onze aandelenbeleggingen. Ook voor het voeren van dialoog met ondernemingen maakt het fonds gebruik van het betrokkenheidsbeleid van de geselecteerde vermogensbeheerders en voert niet zelf de dialoog met ondernemingen waarin wordt belegd. Op de website van het fonds wordt verwezen naar het betrokkenheidsbeleid van de door het fonds aangestelde aandelenbeheerders. Het fonds vraagt van de betrokken aandelenmanagers een regelmatige rapportage over de uitvoering en de resultaten van het betrokkenheidsbeleid. Ook deze worden gepubliceerd op de website van het fonds. Het betrokkenheidsbeleid en de uitvoering daarvan maken onderdeel uit van de manager-evaluaties.

Door de krachten te bundelen ontstaat schaal, waardoor de effectiviteit van het betrokkenheidsbeleid groter is dan als het fonds alleen opereert.

#### *Toelichting van contracten met vermogensbeheerders*

Het fonds heeft beleggingsfondsen geselecteerd die passen bij de lange termijn uitgangspunten van het beleggingsbeleid. Dit uit zich onder andere in de beleggingsdoelstelling en benchmark van de beleggingsfondsen. Bij de selectie van (nieuwe) vermogensbeheerders houdt het fonds integraal rekening met de wijze waarop de beheerder financiële en niet-financiële (ESG) prestaties en risico's meeneemt, en hoe het stem- en dialoogbeleid is ingevuld. Dit is soms, maar niet in alle gevallen, onderdeel van de overeenkomst met de vermogensbeheerder. De aangestelde aandelenmanagers worden eens in de drie jaar formeel geëvalueerd. Hierbij beoordeelt het fonds de behaalde rendementen (absoluut en ten opzichte van de benchmark), de kosten (inclusief transactiekosten), de beleggingsstijl en omloopsnelheid van de portefeuille en andere relevante factoren. Ieder kwartaal ontvangt het fonds een rapportage per manager van de fiduciair beheerder. Indien er op basis van actuele tussentijdse ontwikkelingen bij de vermogensbeheerder aanleiding is voor tussentijdse evaluatie zal het fonds dit doen. De afgesloten contracten met vermogensbeheerders kennen een onbepaalde looptijd. De contracten kunnen te allen tijde met inachtneming van de overeengekomen opzegtermijn worden ontbonden.

### **6.3 ESG-integratie**

Het fonds benadert maatschappelijk verantwoord beleggen als een integraal onderdeel van het beleggingsproces. Dat betekent dat verantwoord beleggen wordt meegewogen in elke investeringsbeslissing, in samenhang met (verwacht) rendement, risico en kosten. Het fonds heeft de overtuiging dat ESG-integratie een vorm van beheer is die op de lange termijn een positieve invloed heeft op het rendements- en risicoprofiel van de verschillende beleggingscategorieën. Het fonds bedoelt hiermee dat duurzaamheidskenmerken van een onderneming mogelijk een goede voorspeller zijn voor de toekomstbestendigheid van het bedrijfsmodel, de winstgevendheid en de wijze waarop de onderneming in staat is om goed personeel aan te trekken en goede relaties met stakeholders te onderhouden. Daarmee kunnen ze relevant zijn om in de beleggingsprocessen te betrekken.

#### *De beleggingscategorieën*

Het fonds beoordeelt de toegevoegde waarde van ESG-integratie per beleggingscategorie. Deze beoordeling maakt deel uit van de 'Investment Case'. In de Investment Case wordt ook vastgelegd, op welke wijze de ESG-integratie wordt geïmplementeerd. Dit kan door de keuze van een specifieke (ESG) benchmark of via het managerselectiebeleid. Aandelen, obligaties (vnl. bedrijfsobligaties) en vastgoed zijn beleggingscategorieën waarvan het fonds de toegevoegde waarde van ESG-integratie ziet en waarbij dit via het selectiebeleid kan worden toegepast.

#### **6.4 Impactbeleggingen**

Het pensioenfonds financiert bedrijfsactiviteiten met als doelstelling het realiseren van een financieel rendement bij een acceptabel risico. Het fonds kan beleggingsoplossingen selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan de door het fonds gekozen thema's. Daarbij kan worden gedacht aan de financiering van projecten die aantoonbaar bijdragen aan mitigatie of adaptatie aan klimaatverandering. Het fonds beperkt zich daarbij tot traditionele beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld groene obligaties. Een nader onderzoek naar de mogelijkheden hiertoe, rekening houdend met de randvoorwaarden van kosten, risico en verwacht rendement, is voorlopig gepauzeerd vanwege de eerder genoemde verwachte beperkte horizon. Overige specifieke impactbeleggingen worden niet nagestreefd vanwege de hogere mate van complexiteit.

### **7 Transparantie en verantwoording**

Het fonds legt verantwoording af over de implementatie en uitvoering van het gevoerde beleid aan de deelnemers en andere stakeholders. Dit doen we door ten minste één keer per jaar op onze website een verslag te publiceren met daarin (onder andere):

- De uitvoering en resultaten van ons stem- en engagementbeleid
- De ESG-risico's en -kenmerken van beleggingsportefeuille
- De maatschappelijke impact van de beleggingen
- Het uitsluitingsbeleid

### **8 Monitoring en evaluatie van beleid**

Het Bestuur monitort de uitvoering van het eigen MVB-beleid en dat van de aangestelde vermogensbeheerders jaarlijks en evalueert het eigen MVB-beleid ten minste eens in de drie jaar, maar vaker wanneer hiertoe eerder aanleiding is.

#### **8.1 Monitoring**

Het fonds monitort de aangestelde vermogensbeheerders en de wijze waarom zij het MVB-beleid uitvoeren. Onze fiduciër vermogensbeheerder speelt hierin een faciliterende rol. Om een goed monitoringsproces mogelijk te maken vraagt het fonds van de aangestelde vermogensbeheerders ten minste jaarlijks een rapportage over de uitvoering van het MVB-beleid. Hierin moet minimaal een toelichting worden gegeven op:

- De uitgesloten ondernemingen/landen;

- Het engagementprogramma/stembeleid: ondernemingen, doelstellingen, voortgang, resultaten en vervolg beslissingen

## **8.2 Evaluatie**

Wij evalueren ons MVB-beleid op de volgende criteria:

- Zijn de overtuigingen en visie nog actueel;
- Wordt voldaan aan bestaande en te verwachten regelgeving;
- Is het beleid goed, efficiënt en kostenbewust uit te voeren;
- Draagt uitvoering van beleid bij aan de beleidsdoelstellingen.

Hierbij is van belang dat uit de evaluatie blijkt in hoeverre de uitkomsten effectief zijn en moeten leiden tot bijstelling van het beleid. Dit MVB-beleid is voor een periode van drie jaar vastgesteld en wordt indien nodig tussentijds geëvalueerd.

Een tussentijdse evaluatie kan nodig zijn omdat het fonds nieuwe inzichten heeft rondom

- ESG-risico's in verband met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu;
- Sociale risico's;
- Risico's in verband met waardevermindering als gevolg van veranderende regelgeving;
- Voorkeuren van deelnemers of bestuur ten aanzien van maatschappelijke kwesties.

## **Bijlage 1**

### **Uitkomsten deelnemersenquête Zegwaart consultancy (september 2021)**

Zegwaart consultancy heeft in augustus en september 2021 een onderzoek uitgevoerd onder de actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden van Pensioenfonds Astellas. Bij het onderzoek is de mening van alle deelnemers gevraagd over meerdere onderwerpen. De belangrijkste uitkomsten ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen zijn:

- Ongeveer een derde van actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden zegt niet te zitten wachten op het maken van beleggingskeuzes. Voor degenen die dat wel belangrijk vinden is de mogelijkheid om te kunnen kiezen voor meer duurzame beleggingen vooral belangrijk. Die keuze eens in de vijf jaar aan kunnen passen is de meest gekozen optie.
- Actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden van Pensioenfonds Astellas vinden dat het een verantwoordelijkheid is van het fonds om bij de beleggingen rekening te houden met de impact op mens en milieu, maar tegelijk dat de keuze voor MVB niet ten koste mag gaan van het rendement. Over het effect van MVB op het rendement en de risico's van Pensioenfonds Astellas wisselen de opvattingen sterk. Of het fonds aan MVB doet is lang niet altijd duidelijk.
- Het draagvlak voor MVB is fors, maar ook de vrees dat het pensioen door de keuze voor MVB wordt aangetast. Die vrees wordt veroorzaakt door mispercepties en gebrek aan kennis als het gaat om MVB. Ook daar valt met aansprekende, heldere communicatie nog veel te winnen.
- Qua specifieke MVB-thema's geven de deelnemers de voorkeur aan 'klimaat' en 'goede gezondheid en welzijn'.
- De uitkomsten van Pensioenfonds Astellas op het thema MVB zijn vergelijkbaar met de uitkomsten van andere OPF-en.

## **Bijlage 2**

### **De tien principes van het Global Compact**

Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

#### **Mensenrechten**

- 1) Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren;
- 2) Bedrijven dienen er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

#### **Arbeidsnormen**

- 3) Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
- 4) Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;
- 5) Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid;
- 6) Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

#### **Milieu**

- 7) Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;
- 8) Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen;
- 9) Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

#### **Anticorruptie**

- 10) Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.